

Bruxelles, 28. ožujka 2025.
(OR. en)

7523/25

COH 32

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 6787/25

Predmet: Kohezija i kohezijska politika nakon 2027.
– zaključci Vijeća (28. ožujka 2025.)

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o koheziji i kohezijskoj politici nakon 2027., koje je Vijeće (opći poslovi / kohezija) odobrilo na svojem 4090. sastanku održanome 28. ožujka 2025.

Zaključci Vijeća o koheziji i kohezijskoj politici nakon 2027.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE:

1. PODSJEĆA da se ovim zaključcima Vijeća ne dovode u pitanje pregovori o višegodišnjem financijskom okviru EU-a za razdoblje nakon 2027.;
2. PODSJEĆA na svoje zaključke iz studenoga 2022. o kohezijskoj politici, iz studenoga 2023. o budućnosti kohezijske politike, iz lipnja 2024. o devetom izvješću o koheziji i iz studenoga 2024. o ulozi kohezijske politike u prevladavanju demografskih izazova u EU-u;
3. PODSJEĆA na Strateški program za razdoblje 2024. – 2029., koji je Europsko vijeće donijelo 27. lipnja 2024. i u kojem se prepoznaje potreba za poboljšanjem ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije s ciljem stalne uzlazne konvergencije, smanjenja razlika, povećanja naše otpornosti i konkurentnosti te poticanja dugoročnog rasta u Uniji kako bi se promicao sveukupni skladni razvoj EU-a;
4. PODSJEĆA na ključnu poruku Izjave iz Budimpešte o novom dogovoru o europskoj konkurentnosti, u kojoj se navodi da bi EU, suočen s novim geopolitičkim okolnostima te gospodarskim i demografskim izazovima i potrebom za osiguravanjem svojeg suvereniteta, sigurnosti, otpornosti i globalnog utjecaja, trebao nastojati biti konkurentan, produktivan, inovativan i održiv, oslanjajući se na ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju te uz osiguravanje konvergencije;
5. POZDRAVLJA činjenicu da se u političkim smjernicama predsjednice Europske komisije za sljedeću Europsku komisiju 2024. – 2029. prepoznaje potreba za snažnijom politikom kohezije i rasta u čijem su središtu regije i koja je osmišljena u partnerstvu s nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima, s ciljem rješavanja problema povezanih s regionalnim i socijalnim razlikama;

6. UVAŽAVA izvješća Enrica Lette i Marija Draghija¹, u kojima se razmatraju izazovi s kojima se suočavaju EU i njegove politike koje se primjenjuju na jedinstveno tržište;
7. PRIMA NA ZNANJE komunikaciju Europske komisije naslovljenu „Kompas konkurentnosti za EU”², donesenu 29. siječnja 2025.;
8. PREPOZNAJE da je važno osigurati djelotvornu primjenu i poštovanje vrijednosti Unije i Povelje Europske unije o temeljnim pravima u praksi, kao i zaštitu financijskih interesa Unije; u tom pogledu PONOVRNO ISTIČE da postoji jasna veza između poštovanja vladavine prava i Povelje s jedne strane i financiranja Unije s druge strane te NAGLAŠAVA važnost zaštite financijskih interesa Unije, uzimajući pritom u obzir Uredbu o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije;

Ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija i njezina uloga u suočavanju s izazovima EU-a

9. PODSJEĆA da je cilj ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije, kako je utvrđen u Ugovorima, u središtu europskog projekta te da bi se politikama i djelovanjima EU-a trebalo doprinijeti postizanju tog cilja tako da se u njima uzima u obzir njihova teritorijalna dimenzija i njihova koordinacija te da, prema potrebi, u njima aktivno sudjeluju nacionalne, regionalne i lokalne vlasti i dionici; u tom kontekstu POTIČE Komisiju da redovito analizira teritorijalne razlike među državama članicama i regijama; istodobno ISTIČE da je za postizanje ciljeva politika i djelovanja EU-a u njihovo osmišljavanje i provedbu potrebno uključiti teritorijalnu dimenziju;

¹ Enrico Letta, *Much more than a market* (Više od tržišta), travanj 2024.; Mario Draghi, *The future of European competitiveness – A competitiveness Strategy for Europe* (Budućnost europske konkurentnosti – strategija konkurentnosti za Europu), rujan 2024.

² Dok. 5785/25.

10. IZRAŽAVA ZABRINUTOST zbog asimetričnog teritorijalnog i društvenog učinka brojnih izazova s kojima se suočavaju EU, njegove države članice i regije, a posebno potrebe za povećanjem konkurentnosti, otpornosti i sigurnosti, uz istodobno suočavanje s izazovima zelene i digitalne tranzicije i demografskim izazovima; ISTIČE da bi, ako se ne prevladaju, ti izazovi mogli mnoge regije dovesti do postupnog zaostajanja, gospodarske stagnacije ili padanja u razvojnu zamku, a time i do povećanja gospodarskih, socijalnih i teritorijalnih razlika diljem EU-a i ugrožavanja europskog projekta;
11. NAGLAŠAVA da prevladavanje tih izazova zahtijeva koordinaciju i usklađeno djelovanje na razini EU-a, koje bi trebalo razviti u bliskom dijalogu između Komisije, država članica i, prema potrebi, regionalnih i lokalnih vlasti i dionika; u tom kontekstu ISTIČE da je važno promicati jasnu komplementarnost i sinergiju među politikama EU-a te izbjegavati preklapanja među različitim instrumentima;
12. SMATRA da bi se u okviru europskog semestra trebao redovito razmatrati cilj konvergencije i, prema potrebi, njegova teritorijalna dimenzija, u potpunom partnerstvu s državama članicama;

Kohezijska politika i konkurentnost

13. PODSJEĆA na izvješće Enrica Lette, u kojem se ističe da je djelotvorna kohezijska politika, koja se provodi na uravnotežen način diljem EU-a, ključan uvjet za uspjeh jedinstvenog tržišta;
14. PREPOZNAJE da se u Kompasu konkurentnosti za EU smatra da je „[m]odernizirana kohezijska politika ključna [...] za jačanje rasta, smanjenje razlika i poticanje konkurentnosti na cijelom jedinstvenom tržištu te [da] podupire regije i zajednice u njihovu dugoročnom razvoju i pravednoj tranziciji” i da se promicanje razvoja vještina i kvalitetnih radnih mjesta posebno navodi kao horizontalni čimbenik;

15. PONOVRNO POTVRĐUJE da su konkurentnost i kohezija međusobno povezane; za koheziju je potrebna konkurentnost kao pokretač rasta, a za konkurentnost je potrebna kohezija kako se ne bi zanemario puni potencijal EU-a; NAGLAŠAVA ulogu jačanja konkurentnosti EU-a u cjelini i poboljšanja kohezije među zemljama i regijama, čime se doprinosi postizanju strateških prioriteta EU-a i prevladavanju izazova EU-a na način kojim se međusobno osnažuju;
16. SMATRA da EU mora mobilizirati sve svoje pokretače rasta kako bi se potaknule konkurentnost i otpornost Europe; NAGLAŠAVA da kohezijska politika doprinosi konkurentnosti tako što iskorištava potencijal rasta svih područja, uključujući slabije razvijene regije, i oslanja se na lokalne prednosti; ISTIČE važnost strategija pametne specijalizacije, kojima se uspostavljaju mreže suradnje, među ostalim u pogledu prijenosa znanja, istraživanja i inovacija, kako bi se regijama pomoglo da razviju konkurentne kapacitete, ojačaju regionalne lance vrijednosti i integriraju se u globalne lance vrijednosti; time bi se povećala dugoročna otpornost regija, promicala uzlazna konvergencija i smanjile međuregionalne i unutarregionalne razlike te društveno nezadovoljstvo;

Temelji i ključna načela kohezijske politike

17. PODSJEĆA da je kohezijska politika, koja je ključna za projekt europske integracije, EU-ova dugoročna strukturna politika ulaganja kojom se smanjuju regionalne razlike u EU-u i povećavaju uzlazna konvergencija i otpornost regija EU-a; NAGLAŠAVA da bi kohezijska politika trebala i dalje doprinositi postizanju strateških ciljeva i prioriteta Europske unije, ali i nacionalnih i regionalnih ciljeva;

18. PONOVRNO POTVRĐUJE da bi se kohezijska politika trebala i dalje temeljiti na svojim ključnim načelima, kao što su podijeljeno upravljanje, višerazinsko upravljanje, partnerstvo te pristup usmjeren na ljude i konkretna područja, koja se primjenjuju uz načela proporcionalnosti i supsidijarnosti; PODSJEĆA da su ta ključna načela izuzetno važna za odgovarajuće uključivanje nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti i dionika u programiranje i provedbu kohezijske politike te upravljanje njome, koji bi se trebali odvijati što bliže europskim građanima i u njihovu korist, čime bi provedba politike postala usmjerenija na ljude i učinkovitija te se izvršavala odozdo prema gore; ISTIČE da se tim načelima jača cijeli model europske integracije i istodobno stvara osjećaj zajedničke odgovornosti i zajedničkih vrijednosti;
19. POZIVA Komisiju da poboljša teritorijalni pristup s pomoću mjera koje su prilagođene potrebama i mogućnostima različitih područja; POTVRĐUJE da bi se u teritorijalnim instrumentima mogle bolje uzeti u obzir postojeće teritorijalne strategije u državama članicama; SMATRA da funkcionalna područja, koja se, među ostalim, temelje na urbano-ruralnim vezama, mogu poslužiti kao djelotvoran okvir za provedbu prilagođenih strategija i prevladavanje izazova koji nadilaze administrativne granice;
20. ISTIČE da bi kohezijska politika trebala ostati otvorena za sve regije, posebno one u najnepovoljnijem položaju, ruralna područja, područja zahvaćena industrijskom tranzicijom i regije koje su izložene ozbiljnim i trajnim prirodnim ili demografskim poteškoćama, kao što su najsjevernije regije s vrlo niskom gustoćom naseljenosti te otočne, prekogranične i planinske regije, kako je navedeno u članku 174. UFEU-a; NAGLAŠAVA da bi u cilju uzlazne konvergencije Unije kohezijska politika trebala i dalje imati ključnu ulogu u smanjenju regionalnih razlika u EU-u i pomoći slabije razvijenim regijama da ne zaostaju za razvijenijim regijama; ISTIČE važnost suočavanja s izazovima povezanim s geopolitičkom nestabilnošću na vanjskim granicama EU-a, s posebnim naglaskom na državama članicama i regijama koje su najviše pogođene ruskim agresivnim ratom protiv Ukrajine, a pogotovo regijama koje graniče s Rusijom i Bjelarusom i regijama koje graniče s Ukrajinom; PREPOZNAJE izazove za države članice i regije povezane s migracijskim pritiscima, uključujući one uzrokovane aktualnim sukobima;

21. ISTIČE potrebu za oslobađanjem punog potencijala najudaljenijih regija unutar EU-a i njihova doprinosa projiciranju interesa i vrijednosti EU-a izvan njegovih europskih granica; POZIVA Komisiju da u potpunosti iskoristi mogućnosti koje nudi članak 349. UFEU-a te da potiče njihovu regionalnu integraciju i zajamči da se u kohezijskoj politici nakon 2027. odražavaju odgovarajuća pravila, uz njihove posebnosti i ograničenja koja se razmatraju u bilo kojim drugim zakonodavnim prijedlozima;
22. ISTIČE da se u svim tematskim područjima europske teritorijalne suradnje potiču snažnije regionalne veze i integracija među državama članicama te njeguju pozitivni odnosi između EU-a i njegovih partnerskih zemalja; POZIVA Komisiju da istraži moguće načine jačanja međuregionalne, transnacionalne i prekogranične suradnje, što bi dovelo do veće otpornosti i boljeg funkcioniranja jedinstvenog tržišta te skladnog prekograničnog razvoja; NAGLAŠAVA potrebu za poboljšanjem sinergije između glavnih programa i programâ Interrega;
23. PODSJEĆA da kohezijska politika nije instrument za odgovor na krizu, iako uviđa da se njome može odgovoriti na nepredviđene i neočekivane okolnosti koje bi mogle ugroziti razvojne kapacitete regija; istodobno POTIČE Komisiju da izvuče pouke iz odgovora kohezijske politike na nedavne krize kako bi se pojednostavnili postojeći instrumenti za izvanredne okolnosti i osigurala njihova veća djelotvornost;

Upravljanje kohezijskom politikom

24. NAGLAŠAVA da podijeljeno upravljanje mora ostati metoda provedbe kohezijske politike;

25. PODSJEĆA na važnost višerazinskog upravljanja kojim se omogućuju djelotvorne intervencije na najprikladnijim teritorijalnim razinama u svakoj državi članici, uz istodobno jačanje osjećaja zajedničke odgovornosti; zajedno s podijeljenim upravljanjem i dijalogom s partnerima, i tijekom faze programiranja i faze provedbe, višerazinsko upravljanje olakšava postizanje ciljeva politike koji se temelje na Ugovorima i osnažuje države članice te regionalne i lokalne vlasti; u tom kontekstu POZIVA Komisiju da zadrži svoju ulogu u upravljanju kohezijskom politikom i ostvarivanju ciljeva EU-a na temelju njihovih teritorijalnih potencijala i posebnih izazova;
26. POZIVA Komisiju da osigura da se modelom upravljanja kohezijskom politikom i dalje poštuju postojeća podjela nadležnosti i sustav koordinacije među različitim razinama vlasti u svakoj državi članici te uloga regionalnih i lokalnih vlasti u osmišljavanju, programiranju, provedbi, praćenju i evaluaciji politika te upravljanju njima;
27. ISTIČE da su za djelotvornu provedbu politika, reformi i ulaganja potrebne snažne institucije, dobro upravljanje i administrativni kapaciteti, među ostalim u slučaju novih izazova koji se brzo mijenjaju; stoga, ne dovodeći u pitanje postojeće sustave u državama članicama, POZIVA Komisiju da predloži djelotvorne mjere za potporu izgradnji administrativnih i institucijskih kapaciteta na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini unutar okvira kohezijske politike;

Djelotvornost i učinkovitost kohezijske politike

28. PODSJEĆA da je kohezijska politika dugoročna politika ulaganja i da se njezina učinkovitost i djelotvornost mogu poboljšati tako da se naglasak stavi na rezultate; POTVRĐUJE da bi kohezijska politika mogla omogućiti reforme relevantne za ciljeve kohezijske politike koji su u skladu s prioritetima Unije, uz istodobno poštovanje prioriteta država članica; NAGLAŠAVA da bi se pri definiranju ulaganja i reformi trebala poštovati ključna načela i ciljevi kohezijske politike;

29. POZIVA Komisiju da istraži mogućnosti za pristup koji se u većoj mjeri temelji na uspješnosti, s obzirom na iskustva stečena iz financiranja koje nije povezano s troškovima i pojednostavnjenim mogućnostima obračuna troškova te na iskustva stečena iz postojećih modela i da pritom uzima u obzir dostupne evaluacije i revizije sustava koji se temelje na uspješnosti, uključujući one koje provodi Europski revizorski sud; ISTIČE da je, ako se uvede pristup koji se u većoj mjeri temelji na uspješnosti, potreban fleksibilniji pristup, među ostalim u programiranju, i prilagođeniji pristup kojim će se prepoznati posebne teritorijalne potrebe i izazovi;
30. uz istodobno očuvanje temelja i ključnih načela kohezijske politike, POZIVA na daljnje pojednostavnjenje i smanjenje administrativnog opterećenja na svim razinama i u svim fazama programiranja, provedbe, praćenja, kontrole i revizije; istodobno POZIVA Komisiju da predloži ujednačenja provedbena pravila za fondove kohezijske politike kako bi se izbjeglo umnožavanje sredstava i smanjila fragmentacija potpore; ujedno ISTIČE važnost pojednostavnjenja i veće usklađenosti pravila EU-a o državnim potporama u svim instrumentima EU-a, uključujući kohezijsku politiku, te pojednostavnjenja postupaka javne nabave, uz osiguravanje jednakih uvjeta i poštenog tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu;
31. PODSJEĆA na potrebu za usklađivanjem i proporcionalnošću kontrola i revizija, kao i za proširenjem primjene načela jedinstvene revizije, uz istodobno očuvanje visokih standarda za sprečavanje i borbu protiv prijevara i korupcije na svim razinama;
32. POZIVA Komisiju da kohezijsku politiku učini usmjerenijom na rezultate, a posebno da se pri osmišljavanju okvira buduće politike koristi pristupom utemeljenim na dokazima i da dodatno razvije i pojednostavi uhodane sustave praćenja i evaluacije kako bi procijenila kako se ulaganjima i reformama ostvaruju strateški ciljevi, ojačala alate usmjerene na ispitivanje potencijalnih i stvarnih učinaka intervencija politike te dodatno uključila procjene teritorijalnog učinka u pripremu i evaluaciju politike;

* * *

33. SA ZANIMANJEM OČEKUJE prezentaciju Komisije o rezultatima revizije politike o učinku budućih proširenja na kohezijsku politiku;
 34. OČEKUJE primitak prijedloga za sljedeći zakonodavni paket za kohezijsku politiku što je prije moguće u 2025. kako bi se omogućili brzi pregovori te pravodoban i neometan početak njezine provedbe.
-